

PAPU

NRO
2/2020

PAKILAN SIIRTOLAPUUTARHAYHDISTYKSEN JULKAISU

PAKILAN HALLITUS 2020

NIMI	PUHELIN	SÄHKÖPOSTI	MÖKKIOSOITE
Kalevi Lehikoinen <i>puheenjohtaja</i>	050 436 8233	lkalevi@outlook.com	Kuusipolku 61
Annu Brotherus <i>varapuheenjohtaja</i>	050 307 8308	annu.brotherus@helsinki.fi	Jalavapolku 213
Malla Haapanen <i>jäsen</i>	0400 491 004	malla.haapanen@gmail.com	Mäntypolku 186
Niklas Koppatz <i>jäsen</i>	050 360 1698	niklas.koppatz@gmail.com	Pajupolku 127
Aura Loikkanen <i>jäsen, sihteeri</i>	040 5085006	aloikkan@gmail.com	Katajapolku 155
Nipa Nieminen <i>jäsen, saunatoimikunnan vetäjä</i>	044 029 0454	nipa.nieminen@edu.hel.fi	Vaahterapolku 18
Anne Runsas <i>jäsen</i>	040 750 3066	rrunsas@welho.com	Jalavapolku 200
Juha Saukkonen <i>jäsen</i>	050 529 0299	juha.saukkonen10@gmail.com	Jasmiinipolku 320
Mikko Vuorinen <i>jäsen</i>	0400 478 186	sposti@mikkovuorinen.net	Jalavapolku 211
Sari Porkka <i>taloudenhoitaja</i>	050 360 1698	sari.porkka@gmail.com	Jasmiinipolku 308

Löydät aina ajantasaiset yhteystiedot yhdistyksen nettisivulta:

► <https://pakila.siirtolapuutarhaliitto.fi/yhteystiedot/toimihenkilot/>

PAPUN TOIMITUS

Päätoimittaja: Kalevi Lehikoinen

Toimitussihteeri: Leila Timonen

Toimituskunta: Annu Brotherus, Mikko Vuorinen

Kansikuva: Jan Kaila

Taitto: Ella Vedenoja

Painopaikka: Next Print Oy

Painos: 330 kpl

HYVÄT VILJELIJÄT

Kesä on ollut erikoinen vai voisiko sanoa, että normaali suomalainen kesä. On ollut hellettä ja vähän viileämpää. Omenia näytäisi tulevan paljon. Olen googletanut siideripanimoja, josko toisivat lavan ja tekisivät siideriä meidän omenista. En ole varma sopivatko meidän omenat siideriksi, siihen pitäisi olla kovia, pieniä hapokkaita omenia. Selviää, kun soittelen sinne.

Covid-19 on sotkenut suunnitelmia. Onneksi täällä on säästytyt tartunnoilta muutamia tapauksia lukuun ottamatta. Sauna saatiin käyntiin harvennetuilla vuoroilla kuukauden myöhässä. Kesäkahvila aloitti take away -kahvilana, pientä asiakaskatoa on havaittavissa. Onneksi saatiin **Kaisa** ja hänen porukkansa pitämään lounaskahvilaa lauantaina ja keskiviikkona. Asiakkaita on riittänyt kaikkiin kahviloihin. Hierojalta ja kahvilasta saadaan vähän vuokratuloja paikkaamaan kesän menetystä.

Kevätkokous piti siirtää ja lopulta se pidetään syyskokouksen yhteydessä 27.9. Toivotaan, että toinen aalto ei jyllää silloin. Kevätkokouksen asioita ei ehkä käsitellä esityslistan mukaan, koska aika on ajanut niiden ohi. Syksyn kokouksessa käsitellään sääntöjen määräämät asiat: toimintakertomus pikaisesti otsikkotasolla, tilinpäätös, toiminnantarkastajan ja tilintarkastajan

lausunnot sekä vastuuvapauden myöntäminen. Varsinainen syyskokous käsitellään esityslistan mukaan. Mielestäni puheenjohtajana voisi toimia molemmissa kokouksissa sama henkilö. Kokous saattaa venyä, joten kannatta varata meहुपullo mukaan, mieluummin nollaprocenttista.

Koronasta huolimatta on touhuttu kovasti. Hallinnollinen isäntä palkattiin toukokuun loppupuolella – paljon on tapahtunut ja **Zacce** on palkkansa tienannut. Hallinnollinen isäntä toimii muiden työntekijöiden esimiehenä. Pauli tekee vesiin liittyvät hommat, Tomi muut pienet korjaukseen ja muuhun huoltoon liittyvät työt. Benny leikkaa ruohon.

Istumme Zacen kanssa kerhotalon toimistossa sunnuntaisin klo 13–14, ohjelmoineet avaimia ja kerranneet viikon tapahtumat sekä suunniteltu seuraavaa viikkoa. Jos jokin asia askarruttaa tai on ideoita, tule juttelemaan.

Kalevi Lehikoinen
hallituksen puheenjohtaja

Kuva: Jan Kaila

SISÄLLYSLUETTELO

Hallitus.....	2
Puheenjohtajalta	3
Konkareiden kuulumisia	4
Rakentamisesta puutarhassa	6

Kesäkahvilan järjestäminen.....	8
Lindan aukiolla kukkii niitty.....	9
Mitä jätämme jälkeemme.....	11
Saunanlämmittäjän päivä.....	12
Varaudu talveen.....	14
Yhteystietoja talven varalle.....	15
Porttihuulua.....	15

KONKAREIDEN KUULUMISIA

HAASTATTELUT, TEKSTI JA KUVAT ZACOE

1. Mikä syytti kipinän puutarhaelämän aloittamiseen?
2. Miten puutarhan yhdistystoiminta ja arki ovat muuttuneet vuosien aikana?
3. Mitä kaipaatte alkuvuosilta?
4. Mikä asia on nyt paremmin kuin ennen?
5. Millaisia tulevaisuuden suunnitelmia teillä on, esimerkiksi kunnostamista? Mietityttääkö jo mökistä luopuminen ja löytyykö jatkaja omasta suvusta?
6. Terveisesi yhdistyksen hallitukselle/puutarhureille.

Pekka ja Tarja
Pajupolku 34, 1981

1. Tarjan mummo osti mökin 1948. Vuonna -81 ostimme mökin mummolta, joka ei enää jaksanut hoitaa tonttia. Vaati, että pysyy suvussa. Muutaman vuoden kävi vielä ohjeistamassa ennen kuin saimme autonomian.

2. Ennen kaupunki valvoi tontteja, nykyään yhdistys. Yhdistys valvoo paremmin puutarhan yleisilmettä. Valvonnassa on vielä parantamisen varaa, ennen kaikkea tasa-puolisuudessa. Juhlia oli enemmän ja tehtiin retkiä. Tietokoneet ovat muuttaneet kulttuuria. Lähes kaikki on jo saatu, vaikea kaivata enää mitään.
3. Nykyään liian vähän parkkipaikkoja, koska autot ovat lisääntyneet. Ennen oli tilaa. Naapureiden kanssa oli enemmän sosiaalista toimintaa.
4. Sähköuudistus ja katuvalot. Tarjontaa ja palveluja on enemmän kuin tarpeeksi. Itse on vaan väsähtänyt, eikä enää viitsi/jaksa hyödyntää kaikkia niitä.
5. Niin kauan ollaan, kun jaksetaan. Aina löytyy tontilla jotain parannettavaa ja korjattavaa. Lapsia on, mutta jää nähtäväksi, riittääkö heidän mielenkiintonsa ja halu jatkaa perinnettä.
6. Arvostamme vapaaehtoistyötä, jota hallituksessa ja toimikunnissa tehdään.

Seppo ja Pirkko
Leppäpolku 21, 1975

1. Sepon isovanhemmat olivat alkuperäisiä mökkiläisiä Kuusijopolulta. Lapsuus ja nuoruus menivät Pakilassa. Seppo olisi varmaan syntynytkin Pakilan saunassa, jos se olisi ollut valmis. Pirkon tati puolestaan omisti Katjapolulta mökin no 72. Pariskunnan lempi

leimahti täällä ja lähes itsestäänselvyytenä yhteinen mökki hankittiin 1975.

2. Sähkö, vesi ja valo. Vesi haettiin kaivosta, sähköjä ei ollut ja kynttilät olivat kova sana. Useampi, elleivät lähes kaikki, asui täällä koko kesän ja kävi täältä käsin töissä. Bussi täyttyi päättärillä duunareista ja torimyyjistä. Käsityöammattilaisia oli kylä täynnä. Ei tarvinnut pyytää apua ulkopuolisilta. Yhteisö oli paljon tiiviimpi. Omenavartioon joutui kukin vuorollaan, eikä niitä lavoille pahemmin viety. Juhlia oli jopa kuudet vuodessa ja niissä meno paljon rajumpaa kuin nykyään, ei välttämättä hyvässä mielessä.
3. Lähes kaikki on jo saatu, vaikea kaivata enää mitään.
4. Kaikki! Sähkö, vesi ja valo. Uudet tilat kahviloineen ja lounaineen. Ekat 20 vuotta oli todella ankeita aikoja. Eli nykyään todellakin kaikki on paremmin.
5. Mökistä luopuminen ei ole edes käynyt mielessä. Niin kauan, kuin pystyssä pysyy, ollaan täällä.
6. Hyvää kesää kaikille.

1. Meillä oli matkailuvaunu ja ajelimme sillä ympäri Suomea vuosikaudet. Lopulta jatkuva reissaaminen alkoi puuduttamaan ja päätimme asettua aloillemme. Siirtolapuutarhamökki oli täydellinen vaihtoehto ja ostimme mökkimme vuonna 1995.
2. Säännöt ovat tiukentuneet, mikä on hyvä asia. Valvonta saisi olla vieläkin tiukempaa. 90-luvulla rakentaminen oli aika villiä. Onneksi 90-luvun lopussa asiat saatiin ruotuun. Jorman ja Salmen mökki on huippukunnossa niin sisältä kuin ulkoa.
3. Ennen ikäjakauma oli tasaisempi ja meno kylässä oli seesteisempää. Tuttuja oli paljon enemmän. Yhteisöllisyys korostui ja talookoisen kukoisti. Toki on hienoa, että nyt on tullut paljon lapsiperheitä, takaa jatkuvuuden.
4. Katuvalot! Ennen niitä tultiin fikkareiden ja lyhtyjien kanssa syksyisin ja keväisin mökille. Toki valoja saisi olla vieläkin enemmän kuin nyt. Vessat, suihkut ja pesutupa ovat luksusta ja palvelut yleisesti ovat selvästi parantuneet.

Jorma ja Salme
Pajupolku 85, 1995

5. Pikkuhiljaa alamme miettiä mökistä luopumisesta. Ikä alkaa painamaan. Perillinen asuu Vantaalla, joten vieraille menee.
6. Olemme tyytyväisiä yhteisön toimintaan.

OMA TUPA, OMA LUPA?

TEKSTI JA KUVAT LEILA TIMONEN

Onko mielessä mökin huoltomaalaus, terrassin korjaus, uusi huoltokatos tai grillipaikka. Vai kaipaako huopakatto uusimista, ikkunat korjaamista? Lue tämä juttu, ennen kuin ryhdyt hommiin.

Rakentaminen ja kunnostustyöt kuuluvat puutarhaelämään. Vanhasta on pidettävä huolta ja joskus rakennettava kokonaan uutta. Siirtolapuutarhassa rakentamista ohjaavat kaupungin linjaukset, joiden toteutumista yhdistys valvoo. Tavoitteena on ylläpitää ja osittain myös palauttaa alueen perinneilme.

”Kun rakennuskanta pysyy yhtenäisenä ja täytämme kaupungin yleiskaavassa mainitun arvokkaan alueen määritelmän, säilytämme hyvän aseman esimerkiksi maanvuokraneuvotteluissa”, rakennustoimikunnan nokkamies **Niklas Koppatz** toteaa.

LUPAHAKEMUS ON AINA PAIKALLAAN

Seikkaperäiset rakentajan ohjeet löytyvät yhdistyksen verkkosivuilta, ja niihin kannattaa perehtyä heti alkajaisiksi remontti- ja rakennushommia suunnitellessa. Jos ohjeet tuntuvat hankalilta, tai et löydä juuri omaan tarpeeseesi soveltuvaa ohjetta, ota yhteys rakennustoimikuntaan.

”Rakennustoimikunta on mökkiläisen apuna. Toimikunnan tehtävänä on toki valvoa rakennusohjeiden toteuttamista, mutta hyvä dialogi rakennus- ja kunnostushankkeen tekijän kanssa voi tarjota mökkiläiselle myös uusia näkökulmia ja ajatuksia hankkeen toteutukseen.”

Koppatz kannustaa jättämään rakennuslupahakemuksen matalalla kynnyksellä. Jos työ ei edellytä lupaa, ei viidenkymmenen eu-

ron käsittelymaksuakaan peritä.

”Mökin huoltomaalaus tai huopakaton uusiminen eivät ehkä tunnu luvanvaraisilta töiltä. Juuri näissä tilanteissa voimme kuitenkin ehdottaa toimenpiteitä, joilla korjataan aiemmin tehtyjä ja nyt tyyppipiirustusten vastaisia väri- tai rakenneratkaisuja.”

Esimerkiksi katon uusimisen yhteydessä peltikate pyritään muuttamaan ohjeen mukaisesti huopakatoksi. ”Sama koskee muitakin sääntöjen vastaisia rakenteita, mutta kohtuudella. Ei ole tarkoitus kiusata mökkiläisiä kohtuuttomilla vaatimuksilla.”

AJOISSA LIIKKEELLE

Rakennustoimikunta käsittelee vuosittain kolmisenkymmentä lupahakemusta. Luvan vahvistaa yhdistyksen hallitus kokouksessaan, jonka jälkeen urakan saa aloittaa. Lupakäsittelylle on hyvä varata vähintään muutama viikko aikaa, talvella hieman enemmänkin.

Rakennuslupaa haetaan lomakkeella, jonka saa verkkosivuilta. Vaikka lomakkeessa lukee, että kustakin toimenpiteestä tulee tehdä erilliset hakemukset, Koppatz niputtaisi samanaikaisesti tehtävät rakennustyöt yhteen hakemukseen.

”Jos kuitenkin tekee useita hakemuksia yhdellä kertaa, niputamme ne yhteen ja hintakin on edelleen 50 euroa. Lupa on voimassa kolme vuotta, joten rakentamisaikaa on riittävästi useammallekin työlle.”

Rakennustoimikunta nimeää kullekin hakijalle oman yhteyshenkilön hankkeen ajaksi. Hänen tehtävänä on käydä toteamassa, että rakentaminen on tehty annetun luvan mukaisesti.

”Rakennusteknisiin asioihin emme puutu. Meidän roolina on seurata nimenomaan sitä,

että rakentaminen toteutuu rakennustaiteellisesti ja kulttuuriperinnön mukaisesti kaupungin kanssa sovitulla tavalla”, Koppatz summaa.

MUKAAN TOIMINTAAN?

Rakennustoimikunta etsii uusia jäseniä. Nykyinen neljän henkilön tiimi on menettämässä yhden jäsenen, ja vähäisempikin osallistuminen olisi suureksi avuksi. Rakennusalan osaamista ei tarvitse olla (vaikka ei siitä haittaakaan ole), vaan kiinnostus alueen yhtenäisen ilmeen vaalimiseen riittää. Jos kiinnostuit, ota yhteys Niklakseen.

HUOMAAVAINEN RAKENTAJA

Rakennamme ja korjaamme omalla tontilla, mutta rakentamisen äänet kuuluvat ja jäljet näkyvät koko naapurustossa. Ole huomaavainen rakentaja, kerro naapureille rakentamissuunnitelmistasi ja aikataulusta. Noudata yhdistyksen antamia rakentamisen järjestysohjeita.

Muistathan myös, että huoltokatoksen, varaston/leikkimökin rakentaminen lähelle tontin rajaa edellyttää naapurin suostumuksen. ■

▲ **CLARISSA BINGHAMIN** roosa mökki laajenee tänä kesänä kuistilla ja katetulla terrassilla. Perhe aloitti remontit heti mökin ostettuaan keväällä. Ja luvat on kunnossa!

► Helsingin siirtolapuutarha-alueet on merkitty yleiskaava 2002:ssa kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta arvokkaiksi alueiksi, joiden ominaispiirteet tulee säilyttää. Kaikkeen rakentamiseen on kuitenkin aina saatava siirtolapuutarhayhdistyksen kirjallinen suostumus ennen toimenpiteeseen ryhtymistä. https://www.hel.fi/static/rakvv/ohjeet/Siirtolapuutarhoissa_rakentaminen.pdf

► Rakentamishojeet, värikartat, rakentamisen järjestysohjeet ja lupahakemukset verkossa: <https://pakila.siirtolapuutarhaliitto.fi/ohjeita/rakentaminen/>

KAHVILAPÄIVÄN JÄLKEEN ON ONNELLINEN OLO

TEKSTI ANNAMARI OKSANEN

Kesäkahvilan 11. vuosi näyttäytyi monella tavalla hyvin erilaisena. Toiminnan vetäjä oli yhden sijaan kolme – nyt sanoisin siunaukseksi ja suureksi onneksi, niin erikoinen kesästä tuli. Epävarmuus kulki kaiken aikaa läsnä. Voiko kerhotalolla järjestää yhtään mitään, kuinka käy kauan odotetun kesäkahvilan, kesän juhlien... Itse taudin sairastettuani tiesin todella, mistä puhutaan. Varotoimet eivät olleet liioiteltuja.

Korona-kesän erilaiset kokeilut, kuten take away -kahvila ja **Kaisan** lounaskahvila saivat aikaan monia mietteitä. Suurin osa otti ne vastaan kiitellen, kannustaen ja ennen kaikkea suurella ilolla ja nautinnolla, mutta mutinoitakaan ei säästytt.

KAHVILAVUORON KULKU

Kesäkahvila, mitä se sitten vaatii toteuttajiltaan? Kaiken A ja O on 7–10 innostunutta, toimiin tarttuvaa, iloluonteista ihmistä, joukossa mielellään aina jokunen ihan uusikin ns. ”sisäänajossa”.

Kokemus on osoittanut, että kun kaikilla on selkeä työtehtävä, homma rullaa kuin itsestään. Teknistynyt keittiö on helpottanut ja nopeuttanut työntekoa. Aikoinaan kahvia keiteltiin pannulliset mokkamasterilla ja se loppui aina kesken. Astiat pestiin käsin. Voi sitä sutinaa ja kilinän määrää. Enää ei tarvitse kädet koppuroina tiskata, voi vain latoa astiat koneen koreihin ja painaa nappia.

Aamun aikaiset tulijat, ne eilisillan leipojat; tuoreen pullan paistajat, puuron, leipien, keittojen ynnä muun tekijät ovat kullan arvoisia kaikki.

Sunnuntaipäivä on pitkä, alkaa usein jo klo 7–8. Vilskettä on ja puuhaa riittää kaikille. Asiakkaita käy paljon ja tarjottava loppuu välillä keskenkin, jolloin nopeat ideat ja taitavat leipurit pelastavat tilanteen.

Päivän päätteeksi pestään salin ja keittiön lattiat, puhdistetaan tahmeat pinnat, tyhjenetään kaapit, tehdään tilitykset ja toimitetaan rahat, avaimet ja vihko eteenpäin seuraaville, roskien vieniä ja pyykinpesuja unohtamatta.

Kaiken tämän jälkeen olo on raatoväsäsynyt mutta ihme ja kumma kyllä myös *onnellinen*, taas yksi onnistunut yhteistyökeikka takana.

RUUHKA KEITTIÖSSÄ

Kesäkahvilan vetäminen on ollut mukavaa. Tänä kesänä en jaksanut, enkä oikeastaan ihmettele yhtään, miksi en, jo tätä kirjoittaessa tuli hiki. Kahvilan pyörittämisestä on tullut melkoinen, monen päivän ponnistus.

Oman vivahteensa on antanut kerhotalon vuokraus lauantaisin, jolloin juhlat tai muu tilaisuus saattaakin jatkua yömyöhään ja leipomiset on tehtävä mökillä tai jätettävä aamuun. Saliakaan ei pääse järjestelemään. Niin kävi tänäkin vuonna.

Lounaskahvilan väki joutui kiirehtimään pois alta, vaikka syöjiä ja tulijoita olisi vielä ollut. Sunnuntain kahvilan pitäjät puolestaan hermostuivat, kun eivät päässeet ajoissa valmistautumaan. Ymmärrettävää ja kurjaa kaikille osapuolille.

JOSPA TEKISIMME JATKOSSA TOISIN...

...että tekemisen ilo säilyisi, ettei kukaan jättäisi edellä mainittujen syiden takia tulematta mukaan kesäkahvilan pyörittämiseen, saati peruisi seuraavan kesän vuoroaan.

Tarjontaa on vuosien saatossa pursunnut jo hieman yli äyräiden, joidenkin mielestä on havaittavissa jopa kilpavarustelun meininkiä. Edellinen porukka lyödään laudalta ja seuraavalle isketään jo luo kurkkuun.

Kävin Klaukkalanpuiston puolella. Siellä oli tarjolla lohisoppaa ja kasvissosekeittoa hyvän leivän kera ja jälkiruuaksi kahvia ja tuore pulla. Ihanan simppeleitä. Tunnelma oli rauhallinen ja iloinen, enkä kaivannut mitään muuta.

Herkuista notkuvaa kaunista pöytäkin tärkeämpänä pitäisin sitä, että ihmiset haluaisivat osallistua, tiskin takana näkyisi uusia kasvoja, tunnelma olisi leppoisa, vältty-

täisiin turhilta riidoilta, väsymiseltä ja ennen kaikkea kesäkahvila olisi auki joka ikinen sunnuntai toukokuusta elokuun loppuun, koska niin moni haluaisi olla sen toteuttamisessa mukana. ■

Lämpimästi tervetuloa mukaan luomaan yhdessä ensi vuoden herkkuhetkiä, toivottavat Annamari, Anne Runsas ja Riikka Kettunen.

LINDAN AUKIOLLA KUKKII NIITY

Lindan aukioksikin*) nimetty pikkuportin aukio kukkii tänä kesänä luonnonniittynä. Ajatus iti jo tammikuussa **Anu Linnermon** mielessä ja hän ehdotti niityn kylvämistä Pakilan puutarhamuomojen Facebook-ryhmässä. Keväällä ryhdyttiin toimeen.

”Keväällä kaupungin edustaja neuvoi meitä poistamaan sammalta (nurmikon ilmaaminen) ja kylvämään täydennyssiementä. Näin teimme talkooporukalla. Olemme poistaneet lupiineita ja vuohenputkea ja **Benny Eriksson** ajoi alueen nurmen ennen voikukkien kukintaa. Katkoimme myös heiniä ennen siementen kypsymistä. Kylvön jälkeen tuli myös kuiva kausi ja varpusparvi vieraili alueella tiuhaan. Siementä on maassa paljon aikaisemmilta vuosilta. Alue niitetään kukkien siemennettyä ja leikkuujäte vietään pois. Syksyllä vielä täydennyssiemennetään. Keväällä siemeniä oli vaikea saada kovan kysynnän vuoksi”, Yrttien vetäjä **Aura Loikkanen** kirjoittaa.

Myös osa Kielomäestä on tänä kesänä jätetty luonnonniityksi. Niityt ovat ilo silmälle, ja myös pörräisten mieleen. Yksinkertaiset ja luonnonmukaiset kukat kestävät Suomen vaihtelevia käänteitä ja tuottavat paremmin mettä kuin jalostetut ja kerrotut kukat.

*) *Pikkuportin aukiota on aiemmin kutsuttu yhdistyksen entisen puheenjohtajan ja saunamuriksikin tituleeratun **Linda Virtasen** mukaan. Nimi juontaa 1970-luvulle, jolloin Linda ehdotti aukiolle parkkipaikkaa. Ideaa vastustettiin, mutta sen ansiosta kaupunki rakensi mökkiläisille pohjoispuolen pienen parkkipaikan.*

Kuva: Yrtti

▲ **YRTTIEN** talkoissa poistettiin sammalta ennen niityn kylvöä.

RYHDY YRTIKSI

► Kerhotalon ja puutarhan yhteisten alueiden kukkaistutuksista huolehtii ympäristötoimikunta **Yrtit**. Tule mukaan viikkotalkoisiin ja hoitamaan kesäkukki.

► Yrteillä on WhatsApp-ryhmä, johon pääsee mukaan ilmoittautumalla Aura Loikkaselle (yhteystiedot s. 2).

PALVELUJA MONEEN TARPEESEEN

Puutarha on tarjonnut tänäkin kesänä monenlaisia lisäpalveluja puutarhureille, poikkeustilanteesta huolimatta. Oman alueen osaajien hyödyntäminen varmistaa, että läheltä löytyy palveluja tulevinakin vuosina.

Kerhotalolta on saanut tuttuun tapaan pullaa ja suolaista sunnuntaisin, ja kahvilatarjontaa laajensi Perhon opiskelijoiden lauantaillounas ja keskiviikon iltapäiväkahvila. Lisäksi kerhiksellä voi pitää bänditreenejä, tehdä etätöitä (yhdistyksen wifi-yhteys on avoin!), lainata kirjoja, ostaa villasukkia, käydä hierojalla tai osallistua jumppaan. Ilmoitustaululta löytyy myös kosmetologin yhteystiedot.

Kierrätyspisteenä toimii vanhan huoltorakennuksen pääty, lisäksi Pakilan siirtolapuutarhamummojen Facebook-ryhmässä myydään ja annetaan sekä etsitään niin huonekaluja, astioita, rakennustarvikkeita ja muutakin tarpeellista.

Jos sinulla on intoa ja taitoa tarjota omaa osaamistasi mökkiläisille, laadi ensi keväänä oma ilmoituksesi puutarhureiden ilmoitustaululle. Kysyntää on varmasti pieniin (ja isompiinkin) rakennus- ja huoltotöihin, polkupyörän ja pienkoneiden korjaukseen, ompelupalveluihin, jalkahoitoihin, kauppa-apuun ja lomamatkan ajaksi kukankasteluun.

PUNA-VALKOISIA LEIKKIHETKIÄ

Pikkuisten puutarhureiden leikkimökki kentällä sai kesällä punaista ja valkoista pintaan, myös pikkumökin huonekalut maalattiin. Pensseliä heilutti tehokas **Pirjo Koskinen – Annu Brotherus**.

◀ Annu kuvasi, kun Pirjo veti punaista pintaan.

ROSKAT OMAAN ROSKIKSEEN

Kaupunginosan Facebook-ryhmässä käytiin kesällä ikäväsävyistä keskustelua kiinteistöjen jäteasteoiden täyttymisestä puutarhalaisten roskilla. Olipa asukkaiden havainto oikea tai väärä, muistutamme varmuuden vuoksi mökkiläisiä asiallisesta jätehuollosta: puutarhalla syntyvät jätteet kuuluvat lajiteltuna rantatien varressa oleviin jäteastioihin.

Kaikki isommat roskat, rakennusjäte, metallitangot ja putkenpätkät, puutarhan kompostoitamaton viherjäte ja kalusteet on kuljetettava oma-aloitteisesti Sortti-asetalle. Huoltorakennuksen päädyn kierrätyspiste ei myöskään ole välietappi kaatopaikkaromulle.

AURINKOSÄHKÖÄ PUUTARHAAN

Sähkötoimikunta on selvittänyt aurinkopaneelien asennusta vanhan huoltorakennuksen katolle. Oma aurinkosähköjärjestelmä tuottaisi ympäristöystävällistä energiaa koko puutarha-alueen käyttöön. Oma pientuotanto vähentää energiayhtiöltä ostettavan sähkön tarvetta ja sitä kautta yhdistyksen sähkölaskua.

Aurinkosähkö soveltuu oivallisesti siirtolapuutarhan elämänrytmiin. Alueella on elämää juuri silloin, kun aurinko paistaa ja paneelit tuottavat sähköä. Aurinkosähköhankinta tuodaan yhdistyksen kokoukseen todennäköisesti vuonna 2021.

Ennen aurinkopaneelihankeita uusitaan vielä loput sähkökaappien mittareista. 15 vuotta vanhat mittarit ovat herkkiä vioittumaan ukonilmalla, mikä on aiheuttanut ongelmia kulutustietojen lukemisessa.

MITÄ JÄTÄMME JÄLKEEMME

TEKSTI NIKLAS KOPPATZ

Vuosien puutarhanhoito muokkaa maaperää monella tavalla. Nykyihminen jättää jälkeensä kaikenlaista, mitä ei tule ajatella näitäkin asioita.

Ihmisen elintoiminnot tuottavat virtsaa ja ruoansulatus tuottaa ulostetta. Näistä kumpikin on sinällään ihan luonnollisia aineita, ja niitä voi käyttää lannoitteena keinotekoisena sijaan. Virtsasta saa vuositasolla vajaa 5 kg tyyppä ja ulosteesta n. 0,5 kg fosforia per henkilö - jos kaikki kerätään talteen.

Virtsassa on tosin muutakin. Jos käyttää lääkkeitä, niiden jäämiä on virtsassa. Pääosin orgaanisina yhdisteinä ne hajoavat ajan kanssa. Virtsaa kannattaa käyttää melko tuoreeltaan hormoneineen päivineen, mutta kannattaa harkita, minkä kasvin ravinteeksi sen kaataa.

Ulosteessa on paljon bakteereita, mutta erityisesti haitallisista suolistobakteereista pääsee kompostoimalla tuotokset kunnolla. Mikä on "kunnolla"? Syötäville kasveille kompostointiaika on vähintään kaksi vuotta. Ohjeita saa muun muassa Huussi ry:n verkkosivuilta.

Siirtolapuutarhapalstalla ei kuitenkaan pelkästään virtsata tai ulosteta. Siellä peseydytään, tiskataan, pestään hampaita ja käytetään vaatteita. Myös näistä kertyy palstalle kemikaaleja ja muoveja.

Esimerkiksi kaikki palstalla käytetty hammasahna jää palstalle, koska viemärintiä ei ole. Tämän vuoksi itse pesen hampaani huoltorakennuksen vessoilla. Pesuainejäämät keskittyvät sinne, minne pesuvettä kaadetaan,

mutta vaatteistakin jää jäämiä. Merkittävä osa nykyvaatteista on osin tai jopa kokonaan muovista. Muovikuituja irtoaa vaatteista ja muista muovituotteista sellaiseen tahtiin, että ihmiskäyttöön arvioidaan päätyvän n. luottokortin verran mikromuovia viikossa.

Muita kemikaaleja päästäviä kapineita ovat bensiniikäyttöiset ruohonleikkurit, jossa polttoaineen seassa on öljyä. Bensaleikkurin hajun tunnistaa nimenomaan huonosti palaneista öljytuotteista, joista osa laskeutuu lopulta puutarhan alueelle. Samoin puun poltto ei tuota vain hiilidioksidia, vaan palamisesta muodostuu myös pienihiukkasia, jotka ovat hengitykselle haitallisia - ja jos poltettavassa puussa on maalia tai kyllästettä, savukaasuisa voi olla paljon muitakin aineita.

Meidänkin puutarhassamme tavat ovat muuttuneet ja ymmärrys haitallisista aineista laajentunut vuosikymmenten aikana. Ennen oli tavallista haudata jätteitä maahan, kun kierrätyspisteitä ei ollut. Omankin mökkini alta löytyi metalliromun ja muovirokkan ohella mm. hajonneita paristoja. Niistä on mitä ilmeisimmin levinnyt maaperään raskasmetalleja. Siihen nähden yksi tuubillinen hammasahna on melko mitätön ongelma.

Vanhoja virheitä on vaikea tehdä tekemättömiksi, mutta uusiin voimme vaikuttaa. Siksi kehotankin kaikkia pohtimaan, mitä puutarhaansa jättää, ja voisiko sitä kenties olla jättämättä sinne. ■

► <http://www.huussi.net/materiaalia/ratkaisuja-kehitysmaihin/sanitaatio-opas/sanitaatiojarjestelmat/kaymalajatteen-kasittely/>

SAUNAN LÄMMITTÄMISTÄ HEINÄKUISENA TIISTAINA

TEKSTI SARI LEMPIÄINEN, KUVAT LEILA TIMONEN

Lämmittämässä meitä on: **Tanja** Leppäpöylulta, ekaa kertaa tässä puuhassa, ja minä jalavapolkulinainen, jolla on aiempaa kokemusta edellisiltä kesiltä. Avaimen olen hakenut ennakkoon saunatoimikuntalaiselta **Nipalta** ja saanut samalla päivitetty ohjeet.

Klo 11:00 Saunalla olevan kirjallisen ohjeen mukaan lämmitys aloitetaan viisi tuntia ennen ensimmäistä vuoroa. Tuli syttyy iloisesti. Lämmittämisen aikana on joukko muita askareita tehtävänä. Meillä molemmilla lämmittäjillä on myös osin etätyöpäivät käynnissä, joten jätämme muut hommat hetkeksi myöhemmäksi. Istumme läppäreidemme ääreen ja käymme säännöllisesti lisäämässä puita pesään. Kaikkiaan isoja puita palaa yhdellä lämmitysvuorolla viisi Ikea-kassillista. Puut haetaan terassin alla olevasta varastosta: oivaa taukoliikuntaa!

Klo 14:30 Minua hieman hermostuttaa, koska lämpötila mittarissa ei vielä ole edes 50 astetta. En kuitenkaan uskalla laittaa enää isoja puita, koska riskinä on liikalämmittäminen. Ohjeessa sanotaan, että lämmitys tulee lopettaa, kun saunan lämpötila on noin 55 astetta ja polttaa lopuksi pesällinen pieniä puita.

Olen ahkera saunoja ja kokemuksesta tiedän, että mitään kauhean kamalaa ei voi tapahtua: täydellisen lämpötilan lisäksi vaihtoehdot ovat, että saunassa on todella kovat löylyt tai että saunavuorojen viimeiselle osuudelle ei enää riitä puhtia. Molemmista saunojat selviytyvät, joten en stressaa liikaa. Laitan pesällisen pieniä puita ja ajattelen, että ne palavat hiillokseksi nopeasti ja kiuas pääsee siintymään ajoissa. Muistelen, että saunan pitäisi siintyä tunnin verran sen jälkeen, kun sinisiä liekkejä ei enää ole.

Klo 15:10 Tanja imuroi pukuhuonetta ja terassia, minä siivoan vessan. Mittari näyttää edelleen 50 astetta. Taitaa tulla miedot löylyt tänään.

Klo 15:30 Siniset liekit palavat edelleen iloisesti hiilloksessa. Tuijotamme Tanjan kanssa kiukaan pesään ikään kuin se auttaisi hiillosta hiiltymään nopeammin.

Klo 15:45 Olemme siivonneet. Tanja kerää kukkia maljakkoon ja minä pesen verannan penkit lintujen jätöksistä. Mittaamme veden lämpötilan, joka on heinäkuisen raikas 15 astetta. Viimein ei sinisiä liekkejä enää näy! Heitan häkälöylyt eli suihkutan letkulla kiukaalle vettä muutamia sekunteja. Hermostuttaa hieman koska siintymisaikaa jää alle tunti. Tanja kysyy mitä siintyminen tarkoittaa. Otan googlen apuun. Siintyminen tarkoittaa hiilloksen sammumista ja savun tuulettumista, etenkin savusaunoissa. Erinäisten savusaunojen sivuilla sanotaan, että siintymisajan täytyy olla vähintään tunti: ei lohduta nyt!

Klo 16:20 Ensimmäiset miestenvuorolaiset saapuvat hieman etuajassa. Tanja lähtee mökilleen ja minä siirryn myyntitiskin taakse. Käytössä oleva korttimaksusysteemi on helppo ja näppärää käyttää, virheitä on melko mahdollista tehdä. Viiteen mennessä on saapunut jo 21 saunojaa. Myyntitiskin takana on aikaa lukea ja ekssyttyäni jo kertaalleen saunasivustoille googlaan myös häkälöylyt ja luen, ettei häkälöylyillä suinkaan karkoteta häkää, vaan ”tarkoitus on puhdistaa kivet niiden pinnalta irtoavasta puutuhkasta”. Onneksi kukaan ei tiedä, mitä olen luullut!

Klo 17:40 Ensimmäiset saunojat poistuvat ja kiittävät hyvistä löylyistä. Se ilahduttaa.

▲ **HISKI LAINE** on harjoitellut saunan lämmitystä isänsä kanssa. Tänä kesänä on ensimmäiset ”omat” vuorot.

Klo 18:00 Tanja palaa ja jää puolestaan myyntitiskin taakse. Hän myös hoitaa ennen naisten saunavuoroa pienet tehtävät: vaihtaa jalkaveden, siistii suihkutilaa ja kääntää kostuneen maton toisin perin.

Ilta sujuu rattoisasti ja löylyä todellakin on. Tanja toivottaa naistenvuoron saunojat tervehdyskertomalla, että lämpöä riittää. Emme

tiedä, mikä mittarin tuijottelussamme meni pieleen, lyhyempi lämmitysaika olisi riittänyt. Ensi kerralla sitten täydelliset löylyt!

Klo 21:00 Viimeiset saunojat poistuvat. Tilityksen tekeminen sujuu yksinkertaisesti, koska laite on kätevä.

Klo 21:40 Siivoamisen jälkeen olemme valmiita talkoohommasta. Meillä on molemmilla työpäivä edessä, joten emme käytä saunälämmittäjän etua ja jää saunomaan. Olen sopinut, että palautan tilityksen ja avaimen aamusta Nipan mökille.

Saunan lämmittäminen on kokopäivän homma, mutta päivä saunalla on mukava ja tunnelmallinen. Lisäksi saunojat ovat kiitollisia ”asiakkaita”, joten päivästä jää tosi hyvä mieli. Saimme lämmittämisestä myös saunakortit, joissa molemmille kuusi saunakertaa. ■

SINUSTAKIN SAUNAN LÄMMITTÄJÄ?

- ▶ Saunan lämmittäminen on kiva ja helppo tapa osallistua talkootöihin.
- ▶ Saunatoimikuntalaiset opastavat mielellään uusia lämmittäjiä, ei tarvitse olla valmiiksi pro.
- ▶ Lämmittäjäksi voi ilmoittautua saunan eteisessä olevaan listaan.
- ▶ Saunalla olevista ohjeista voi helposti tarkastaa mitä kaikkea pitää tehdä ja missä vaiheessa.
- ▶ Lämmittää voi yksinkin, mutta jos lämmittäjiä on useampi, ehtii välillä tehdä muutakin.
- ▶ Avaimen ja ohjeita saa soittamalla Niemisen Nipalle, jonka yhteystiedot löytyvät puutarhan nettisivuilta.
- ▶ Tavanomaisena kesänä saunakertoja on yli 50 ja saunoja 40–50 iltaa kohden.

VARAUDU TALVEEN

Vesijohdot tyhjennetään talveksi

1. Sulje omat talous- ja kasteluvesisulkusi polun laidalta. Kaikki palstan vesijohdot ja niihin liittyvät laitteet päähanasta alkaen ovat kunkin palstalaisen omalla vastuulla. Ole huolellinen, jotta vältyt vesivahingoilta!
2. Irrota palstallesi menevä letku päähanasta, irrota tyhjennystulpat ja tyhjennä putket huolellisesti. Puhallus hanaan auttaa tyhjentämään putket. Laita tulpat kevyesti takaisin paikoilleen puhaltamisen jälkeen ja varmistettuasi putken tyhjeneminen.
3. Tyhjennä ja suojaa palstallesi asentamasi johdot, letkut, säiliöt, varaaajat yms. tarpeen mukaan jäätyksen estämiseksi.
4. Jätä omalla palstallasi hanat auki talveksi. Muista varmistaa, ettei sisätiloihin voi enää tulla vettä. Lopulliseen talviasentoon poluilla olevat kahvat asentaa Pauli Ojanen, joka muutenkin huolehtii yhdistyksemme talous- ja kasteluvesijärjestelmistä palstasi kummalle asti.
5. Keväällä muista tulla sulkemaan vesijohtojesi hanat ennen vesien avaamista vapun tienoilla. Verkosto voidaan avata, kun jäätymsvaaraa ei enää ole. Avaamisesta ilmoitetaan ilmoitustaululla.
6. Ilmoita havaitsemistasi vuodoista ja vaurioista välittömästi vesijohtoverkoston hoitajalle. Pidä palstasi päähana kesäkaudella aina suljettuna, kun palstallasi ei ole ketään paikalla. Tällöin ei pääse syntymään suuria vahinkoja letkuvuodoista tai muiden vesilaitteiden vaurioitumisesta.

TUTUSTUMISVINKKI ARKISTOON

Helsingin kaupunginarkistosta löytyy digitoituina 169 Pakilan siirtolapuutarhaan vuosina 1947–48 tehtyä viljelyehdotusta sekä muita kiinnostavia dokumentteja. Kauniisti käsin piirretyt palstat pihasuunnitelmineen sopivat vaikkapa sateisen syysillan tai paukkupakkasten viihdykkeeksi.

Aineistot löytyvät osoitteesta: <https://yksa.disec.fi/Yksa4/search/HELKA/form/>. Tee haku termillä ”Pakilan siirtolapuutarha” – Rajaa hakutulosta -napin takaa löydät erilaisia kategorioita.

ROTTAJAHTI JATKUU

Syksyn ja talven tullen rotilla on loikoisat oltavat puutarhalla. Älä jätä ruokaa mökille tai mitään syötävää kelpaavaa, kuten siemeniä, varastoon. Tyhjennä ja vie palstalta pois risukasat, suojaa komposti jrsijäverkoilla. Kompostiin kannattaa laittaa loukku ja syötti (ks. ohjeet Papu 1/20), mutta käy myös tarkistamassa ansa säännöllisesti.

KYNÄNIEMAT, IDEANIKKARIT JA VISUALISTIT HUOMIO!

Tule tekemään Papua ensi vuonna. Papu ilmestyy kahdesti kesässä (touko-kesäkuun vaihteessa ja elokuussa) ja toimituskuntaan mahtuu mukaan. Tule ideoimaan juttuja ja tekemään tarinoita puutarhanhoidosta, puutarhalaisista tai paratiisin arjesta.

Ilmianna itsesi **Annu Brotherukselle** (tiedotustoimikunnan vetäjä). Hänelle voit myös lähettää juttutoiveita. Annun yhteystiedot löytyvät kakkosivulta.

PORTTIHUHUILUA

Erilaisten porttien bongailu iltakävelyllä on hyvää ajanvietettä. Pakilassa on paljon siroja rautaportteja, sekä värikkäitä että hillitysti viheraitaan kätkeytyviä somistuksia. Huhu kertoo, että alueelle olisi aikoinaan kulkeutunut rautatieläisten mukana portteja vanhoista tsaarin ajan junavaunuista. Tiedätkö sinä asiasta? Kerro Papun toimitukselle – koetamme kaivaa lisätietoja porttien historiasta. Keräämme myös kuvia kaikenlaisista porteista ja tarinoista niiden takana.

◀ Aurinko on tuttu designelementti porteissa. Tämä värikäs portti löytyy Katajapolulta.

YHTEYSTIETOJA TALVEN VARALLE

Ota yhteystiedot talteen talvikotiin tai tarkista tarvittaessa Papun verkkoversiosta nettisivuilta: <https://pakila.siirtolapuutarhaliitto.fi/papu/>

OSOITTEENMUUTOKSET JA MUUTOKSET OMISUUSUHEISSA (kauppa, perintö tms.) on ilmoitettava 3 kk:n kuluessa: Malla Haapanen, pakilan.rekisteri@gmail.com, Porvoonkatu 32 A 3, 00520 Helsinki, puh. 0400 491 004

YHDISTYKSEN POSTI: Kerhotalon seinällä oleva postilaatikko ei ole käytössä talvikautena. Syyskokoituksen jälkeen hallitukselle tarkoitettu posti toimitetaan mieluiten sähköpostitse sihteerille: Aura Loikkanen, aloikkan@gmail.com, puh. 040 508 5006

PORTTI suljetaan talveksi marraskuun alussa. Mikäli tarvitset portin aukaisua, ota yhteyttä Pentti Pajuseen, puh. 050 530 387. Avausmaksu on 20 €. Rakentajat saavat Kalevi Lehikoiselta (puh.

050 436 8233) avaimen käyttöönsä kuukaudeksi hintaan 100 €.

RAKENNUSLUVAT JA OHJEET: Lomakkeet ja ohjeet ovat yhdistyksen kotisivuilla: <http://siirtolapuutarhat.net/pakila/sivut/rakennustoimikunta.html>

VESI: Pauli Ojanen, puh. 050 5401 071

SÄHKÖ: Juha Lundell, puh. 050 550 0510, juha.lundell@kolumbus.fi

ROSKIKSET: Jätteiden keräys keskeytyy talvikaudeksi. MOLOK ja kaikki muutkin jäteasiat suljetaan talveksi. Sulkemisajankohta ilmoitetaan syksyn jäsenkirjeessä, ilmoitustalvulla ja Pakilan puutarhamummojen Facebook-sivulla sekä sähköpostitse heille, jotka ovat rekisteröityneet jäseneksi verkkosivujen kautta. Tämän jälkeen roskat on kuljetettava itse pois alueelta.

SAUNA JA SUIHKUT: Viimeiset saunavuorot ovat lauantaina 19.9., miehille klo 14.00–16.00 ja naisille klo 16.30–18.30. Huolto- ja rakennukset (vessat, suihkut ja pesula) suljetaan talveksi.

JUHANNUS OLI JUHLAA POIKKEUSVUONNAKIN

KUVAT ANNU BROTHERUS

LOHKO 3 urakoi poikkeusoloista huolimatta viihdyttävän juhannusjuhlan puutarhalaisille. Erinomaisessa säässä ei haitannut lainkaan, vaikka juhlat järjestettiin kokonaan ulkona. Tunnelma nousi pääskysten lailla pilviin lukuisten esitysten, arpajaisten ja erinomaisen kahvilateltan siivittämänä.